

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ו'

דברים פרק לג'

(כו) מענה אלהי קדם ומתחת זרעת עולם ויגרש מפניך אויב ויאמר השם:
(כו) מענה אלהי קדם ומתחת זרעת עולם ויגרש מפניך אויב ויאמר השם: (כו) מדור
אלהא די מלקדמיו במימרה מתעבד עלמא ותריד מקדמו סנאה ואמר שצי:
(כח) וישכן ישראל בטח בדרך עין יעקב אל ארץ דגן ותירוש אף שמינו יערפו
טל: (כח) וישכן ישראל בטח בדרך עין יעקב אל ארץ דגן ותירוש אף שמינו יערפו טל: (כח)
ישרא ישראל לרחצן בלחודוהי פעיו ברפתא דברכנון יעקב אבוהון לארעא עבדא עבור וחמר אף שמיא
דעלוהון ישמשנון בטלא:

(כט) אשדריה ישראל מי כמוה עם נושע ביהוה מגן עזרה ואשר חרב גאותה
ויבחו איביה לה ואתה על במותימו תדרה: (כט) אשדריה ישראל מי כמוה עם
נושע ביהוה מגן עזרה ואשר חרב גאותה ויבחו איביה לה ואתה על במותימו תדרה:
(כט) טובך ישראל לית דכותה עמא דפרקנה מן קדם יי תקוה בסעדה ודמן קדמוהי נצחו גבורתה ויכדו
סנאה לה ואת על פריקת צוארי מלכיהון תדרה:

לד (א) ויעל משה מערבת מואב אל הר נבו ראש הפסגה אשר על פני ירחו
ויראהו יהוה את כל הארץ את הגלעד עד דן: (א) ויעל משה מערבת מואב אל
הר נבו ראש הפסגה אשר על פני ירחו ויראהו יהוה את כל הארץ את הגלעד עד דן:
(א) וסלק משה ממישרא דמואב לטורא דנבו ריש דמתא די על אפי ירחו ואחזיה יי ית כל ארעא ית
גלעד עד דן:

(ב) ואת כל נפתלי ואת ארץ אפרים ומנשה ואת כל ארץ יהודה עד הים
האחרון: (ב) ואת כל נפתלי ואת ארץ אפרים ומנשה ואת כל ארץ יהודה עד הים
האחרון: (ב) וית כל נפתלי וית ארעא דאפרים ומנשה וית כל ארעא דיהודה עד ימא מערבא:

(ג) ואת הנגב ואת הכפר בקעת ירחו עיר התמרים עד צער: (ג) ואת הנגב ואת
הכפר בקעת ירחו עיר התמרים עד צער: (ג) וית דרומא וית מישרא בקעתא דירחו קרתא דדקליא
עד צער:

(ד) ויאמר יהוה אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב
לאמר לזרעה אתננה הראיתה בעיניך ושמה לא תעבר: (ד) ויאמר יהוה אליו
זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרעה אתננה הראיתה בעיניך
ושמה לא תעבר: (ד) ואמר יי לה דא ארעא די סמיית לאברהם ליצחק וליעקב למימר לבניה אתננה
אחזיתך בעינה ולתמן לא תעבר:

(ה) וימת שם משה עבד יהוה בארץ מואב על פי יהוה: (ה) וימת שם משה עבד
יהוה בארץ מואב על פי יהוה: (ה) ומית תמן משה עבדא דיי בארעא דמואב על מימרא דיי:

(ו) ויקבר אתו בגי בארץ מואב מול בית פעור ולא ידע איש את קברתו עד
היום הזה: (ו) ויקבר אתו בגי בארץ מואב מול בית פעור ולא ידע איש את
קברתו עד היום הזה: (ו) וקבר יתה בחילתא בארעא דמואב לקבל בית פעור ולא ידע אנש ית
קברתה עד יומא דריו:

(ז) ומשה בן מאה ועשרים שנה במתו לא כהתה עינו ולא נס לחה: (ז) ומשה
בן מאה ועשרים שנה במתו לא כהתה עינו ולא נס לחה: (ז) ומשה בר מאה ועשרין שניו בר
מית לא כהת עינוהי ולא שנא זיו וקרא דאפוהי:

(ח) ויבכו בני ישראל את משה בערבת מואב שלשים יום ויתמו ימי בכי
אבל משה: (ח) ויבכו בני ישראל את משה בערבת מואב שלשים יום ויתמו ימי בכי

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ו'

אָבֵל מִשָּׁה: (ח) וּבָכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת מִשָּׁה בְּמִישְׁרָיָא דְּמוֹאָב תְּלַתִּין יוֹמִין וּשְׁלִימוּ יוֹמֵי בְּכִיתָא אָבֵלָא דְּמִשָּׁה:

(ט) וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון מָלֵא רוּחַ חֲכָמָה כִּי סָמַךְ מִשָּׁה אֶת יָדָיו עָלָיו וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲשׂוּ כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מִשָּׁה: (ט) וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון מָלֵא רוּחַ חֲכָמָה כִּי סָמַךְ מִשָּׁה אֶת יָדָיו עָלָיו וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲשׂוּ כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מִשָּׁה: (ט) וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון מָלֵא רוּחַ חֲכָמָתָא אַרְי סָמַךְ מִשָּׁה יַת יְדוּחֵי עֲלוּחֵי וְקַבִּילוּ מִנָּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַעֲבְרוּ כְּמָא דִּי פְקִיד יְיָ יַת מִשָּׁה:

(י) וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמִשָּׁה אֲשֶׁר יָדְעוּ יְהוָה פְּנִים אֶל פְּנִים: (י) וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמִשָּׁה אֲשֶׁר יָדְעוּ יְהוָה פְּנִים אֶל פְּנִים: (י) וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמִשָּׁה דִּי אֲתַגְּלִי לָהּ יְיָ אֶפְסִין בְּאֶפְסִין:

(יא) לְכָל הָאֲתַת וְהַמוֹפְתִים אֲשֶׁר שָׁלַחוּ יְהוָה לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לְפָרְעָה וּלְכָל עֲבָדָיו וּלְכָל אֶרְצוֹ: (יא) לְכָל הָאֲתַת וְהַמוֹפְתִים אֲשֶׁר שָׁלַחוּ יְהוָה לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לְפָרְעָה וּלְכָל עֲבָדָיו וּלְכָל אֶרְצוֹ: (יא) לְכָל אֲתַתָּא וּמוֹפְתִיָּא דִּי שָׁלַחַהּ יְיָ לְמַעַבְדַּ בְּאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם לְפָרְעָה וּלְכָל עֲבָדוּהֵי וּלְכָל אֶרְעָה:

(יב) וּלְכָל הַיָּד הַחֲזוּקָה וּלְכָל הַמוֹרָא הַגְּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מִשָּׁה לְעֵינַי כֹּל יִשְׂרָאֵל: (יב) וּלְכָל הַיָּד הַחֲזוּקָה וּלְכָל הַמוֹרָא הַגְּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מִשָּׁה לְעֵינַי כֹּל יִשְׂרָאֵל: (יב) וּלְכָל יְדָא תְּקַפְתָּא וּלְכָל חֲזוּנָא רַבָּא דִּי עֲבַד מִשָּׁה לְעֵינַי כֹּל יִשְׂרָאֵל:

רש"י

(כט) אֲשֶׁרִיד יִשְׂרָאֵל – לְאַחַר שְׁפָרַט לְהַסּוּב הַבְּרִכּוֹת א"ל מַה לִּי לְפָרוּט לְכַסּוּב כִּלְלַד דְּזַר הַכֹּל שְׁלִכְס: אֲשֶׁרִיד יִשְׂרָאֵל מִי כְּמוֹד – תְּשׁוּעָתְךָ זֵה' אֲשֶׁר הוּא מִגֹּן עֲזָרְךָ וְחֲרַב גְּלוּתְךָ: וַיִּכְחָשׁוּ אִיבִיד לְךָ – כְּגוֹן הַגְּבֻעוֹנִים שְׁאֵמְרוּ מֵאַרְצָא רְחוּקָה זֵלוּ עֲבָדִיד וְגו': וְאַתָּה עַל זְמוּתֵימוּ תְּדַרְוּ. כְּעֵנִין שְׁנֵאֲמַר שִׂימוּ אֶת רַגְלֵיכֶם עַל נוֹרְאֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה:

(ל) מֵעֲרֻבּוֹת מוֹאָב אֵל הַר נָבוּ – כְּמַה מְעֻלוֹת הִיוּ וּפְסָעִין מִשָּׁה זְפִסְעֵה אַחַת:

אֶת כָּל הָאֶרֶץ – הִרְאָהוּ אֶת כָּל א"י זְשֻׁלוֹתָהּ וְהַמְלִיקִין הַעֲתִידִין לְהִיֹּת מִלִּיקִין לָהּ: עַד דִּן – הִרְאָהוּ זְנִי דִן עוֹבְדִים עֲבוּדַת טוֹכְזִים שְׁנֵאֲמַר וַיִּקְיֵמוּ לָהֶם זְנִי דִן אֶת הַפֶּסֶל וְהִרְאָהוּ שְׁמִשׁוֹן שְׁעֵתִיד לְאַחַת מִמֶּנּוּ לְמוֹסְעֵה:

(ז) וְאַתָּה כָּל נִפְתְּלֵי – הִרְאָהוּ אֶרְצוֹ זְשֻׁלוֹתָהּ וְחֻרְבְּנָהּ וְהִרְאָהוּ דְּבוּרָהּ וְזִרְקָא מִקַּדְשָׁא נִפְתְּלֵי לְחַמִּים עִם סִיסְרָא וְחַיִּילוֹתָיו: וְאַתָּה אֶרֶץ אֲפֵרַיִם וּמִנְשָׁה – הִרְאָהוּ אֶרְצָא זְשֻׁלוֹתָהּ וְזַחֲוֻרְבְּנָהּ וְהִרְאָהוּ יְהוֹשֻׁעַ נִלְחָם עִם מְלָכֵי כְּנַעַן שְׂבָא מֵאַפְרַיִם. וְגַלְעָדוֹן שְׂבָא מִמְּנַשָּׁה נִלְחָם עִם מִדְּיָן וְעַמְלֵק. וְאַתָּה כָּל אֶרֶץ יְהוּדָה

(כז) מֵעוֹנָה אֵלֶּהֵי קַדְשֵׁי – לְמַעַן הִסּוּב הַשְּׁחָקִים לְאַלְהֵי קַדְשֵׁי שְׁקַדְשֵׁי לְכָל אֵלֵּהִים וְזִיכְרֵי לֹו שְׁחָקִים לְשַׁבְּתוֹ וּמְעוֹנָתוֹ וּמִתַּחַת מְעוֹנָתוֹ כֹּל זְעֵלֵי זְרוּעַ שׁוֹכְנִים: זְרוּעוֹת עוֹלָם – סִיחוּן וְעוּג וּמְלָכֵי כְּנַעַן שְׁהִיוּ תְּקַפּוּ וּגְבוּרָתוֹ שֶׁל עוֹלָם לְפִיכְךָ עַל כְּרַחֵם יִחַרְדוּ וַיִּזְעוּ וְכַחֵם חֲלָשׁ מִפְּנֵי לְעוֹלָם אִימַת הַגְּבוּהָ עַל הַגְּמוּד וְהוּא שְׁהַכַּח וְהַגְּבוּרָה שְׁלוּ זְעֻרְךָ: וַיִּגְרַשׁ מִפְּנֵיךָ אִוִּיב – וְאַמַּר לְךָ הַשְּׁמַד אֹתָם: מְעוֹנָה – כֹּל חִיבָה שְׁכְרִיכָה לְמִ"ד זְתַחֲלַתָּה הַטִּיֹּל לָהּ ה"א זְסוּפָה:

(כח) זְטַח 77 – כֹּל יַחִיד וַיַּחִיד אִישׁ תַּחַת גְּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֻנָּתוֹ מִפּוֹזִרִין וְאִין לְרִיכִין לְהַתְּאָסֵף וּלְיַשְׁבַּע יַחַד מִפְּנֵי הָאוִיב: עֵינִי יַעֲקֹב – כְּמוֹ וְעֵינֵי כְּעֵינֵי הַבְּדוּלָח כְּעֵינֵי הַבְּרִכָּה שְׁזַכְּרָם יַעֲקֹב לֹא כְּזַדֵּד שְׁאֵמַר יִרְמִיָּה 77 – יִשְׁבְּתֵי אֵלֶּךָ כְּעֵינֵי הַבְּטַחָה שְׁהַבְּטִיחָם יַעֲקֹב וְהִיָּה אֵלֵּהִים עִמָּכֶם וְהַשִּׁיב אֶתְכֶם אֵל אֶרֶץ אֲבוֹתֵיכֶם: יַעֲרָפוּ – יִטִּיפוּ: אֵף שְׁמִיו יַעֲרָפוּ טַל – אֵף זְכַרְתּוֹ שֶׁל יֵאֲחָק נוֹסֶפֶת עַל זְכַרְתּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב וַיִּתֵּן לְךָ הָאֵלֵּהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וְגו':

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ו'

בו ציוס מלכת ימי נזרו יביא אוחו הוא מביא את עלמו. כיואל בו והשיאו אותם עון אשמה וכי אחרים משיאים אותם אלל הם משיאים את עלמם: מול בית פעור – קברו היה מוכן שם משקת ימי בראשית לכפר על מעשה פעור וזה אחד מן הדברים שנבראו בין השמשות בערב שבת:

(ז) לא כהתה עינו – אף משמת: ולא נס לחה – לחלוחית שבו. לא שלט בו רקבון ולא נהפך תואר פניו:

(ח) בני ישראל – הזכרים אבל באהרן מתוך שהיה רודף שלום ונותן שלום בין איש לרעהו ובין אשה לבעלה נאמר כל בית ישראל זכרים ונקבות:

(י) אשר ידעו ה' פנים אל פנים – שהיה לבו גם בו ומדבר אליו בכל עת שרונה כענין שנאמר ועתה לעלה אל ה'. עמדו ואשמעה מה יורה ה' לכם:

(יב) ולכל היל החזקה – שקבל את התורה בלוחות זידיו: ולכל המורא הגדול – נסים וגבורות שבמדבר הגדול והנורא: לעיני כל ישראל – שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם שנאמר ואשכרם לעיניכם והסכימה דעת הקב"ה לדעתו שנאמר אשר שבת יישר כחך ששבת:

– בשלותה ובחורבנה והראוהו מלכות בית דוד ונלחונם: עד הים האחרון – ארץ המערב בשלותה ובחורבנה. ל"א אל תקרי הים האחרון אלל היום האחרון הראוהו הקב"ה כל המאורעות שעתידין ליארע לישראל עד שיחיו המתים:

(ג) ואת הנגב – ארץ הדרום ל"א מערת המכפלה שנאמר ויעלו בנגב ויצא עד חברון: ואת הככר – הראוהו שלמה יואק כלי בית המקדש שנאמר בככר הירדן יקום המלך במעבה האדמה:

(ד) לאמר לזרעך אתננה הראיתיך – כדי שתלך ותאמר לאברהם לילחק וליעקב שבעה שנסבע לכם הקב"ה קיימה וזהו לאמר לכך הראיתיך לך אבל גזרה היא מלפני ששמה לא תעבור שאלולי כך הייתי מקיימך עד שתראה אותם נטועים וקבועים בה ותלך ותגיד להם:

(ה) וימת שם משה – אפשר משה מת וכתיב וימת שם משה אלל עד כאן כתב משה מכאן ואילך כתב יהושע רמ"א אפשר ספר התורה חסר כלום והוא אומר לקוח את ספר התורה הזה אלל הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע: על פי ה' – בנשיקה:

(ו) ויקבור אותו – הקב"ה בכבודו. רבי ישמעאל אומר הוא קבר את עלמו וזה הוא אחד משלשה אתין שהיה ר"י דורש כן וכיואל

נביא – יהושע פרק א'

(א) ויהי אחרי מות משה עבד יהוה ויאמר יהוה אל יהושע בן נון משרת משה לאמר: (ב) משה עבדי מת ועתה קום עבר את הירדן הזה אתה וכל העם הזה אל הארץ אשר אנכי נתן להם לבני ישראל: (ג) כל מקום אשר תדרוך בך רגלכם בו לכם נתתיו פאשר דברתי אל משה: (ד) מהמדבר והלבנון הזה ועד הנהר הגדול נהר פרת כל ארץ החתים ועד הים הגדול מבוא השמש יהיה גבולכם: (ה) לא יתיצב איש לפניך כל ימי חיך פאשר הייתי עם משה אהיה עמך לא ארפה ולא אעזבך: (ו) חזק ואמץ פי אתה תנחיל את העם הזה את הארץ אשר נשבעתי לאבותם לתת להם: (ז) רק חזק ואמץ מאד לשמר לעשות ככל התורה אשר צוה משה עבדי אל תסור ממנו ימין ושמאול למען תשפיל בכל אשר תלה: (ח) לא ימוש ספר התורה

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ו'

הזהה מפיה וְהִגִּיתָ בוּ יוֹמָם וְלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמַר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַפְּתוּב בּוּ כִּי אַז תִּצְלִיחַ אֶת דְּרָכְךָ וְאֵז תִּשְׁכַּח־לְךָ: (ט) הַלּוֹא צְוִיתִיךָ חֹזֵק וְאַמִּץ אֶל תַּעֲרֹץ וְאֶל תַּחַת כִּי עִמָּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תִּלְחָד: (י) וַיִּצְוּ יְהוֹשֻׁעַ אֶת שְׂטָרֵי הָעָם לֵאמֹר: (יא) עֲבְרוּ בְּקֶרֶב הַמַּחֲנֶה וַיְצִוּ אֶת הָעָם לֵאמֹר הַכִּינוּ לָכֶם צִידָה כִּי בַּעֲוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה לְבֹא לְרִשֶׁת אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָכֶם לְרִשְׁתָּהּ: (יב) וְלִרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שִׁבְט הַמְּנַשֶּׁה אָמַר יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר: (יג) זְכוּר אֶת הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מְנִיחַ לָכֶם וְנָתַן לָכֶם אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת: (יד) נְשִׂיכֶם טַפְכֶם וּמִקְנֵיכֶם יֵשְׁבוּ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן וְאַתֶּם תַּעֲבְרוּ חַמְשִׁים לַפְּנֵי אַחֵיכֶם כֹּל גְּבוּרֵי הַחֵיל וְעֲזַרְתֶּם אוֹתָם: (טו) עַד אֲשֶׁר יָנִיחַ יְהוָה לְאַחֵיכֶם כָּכֶם וַיִּרְשׁוּ גַם הַמָּה אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָהֶם וּשְׁבַתֶם לְאָרֶץ יְרִשְׁתֶּם וִירִשְׁתֶּם אוֹתָהּ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן מִזֶּרֶח הַשָּׁמֶשׁ: (טז) וַיַּעֲנוּ אֶת יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר צְוִיתָנוּ נַעֲשֶׂה וְאֶל כָּל אֲשֶׁר תִּשְׁלַחְנוּ נִלְחָד: (יז) כְּכֹל אֲשֶׁר שָׁמְעָנוּ אֶל מֹשֶׁה בֶּן נְשִׁמְעַע אֱלֹהֶיךָ רַק יְהִיָּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךָ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם מֹשֶׁה: (יח) כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִמְרָה אֶת פִּיהוּ וְלֹא יִשְׁמַע אֶת דְּבָרֶיךָ לְכֹל אֲשֶׁר תִּצְוֶנוּ יוֹמַת רַק חֹזֵק וְאַמִּץ:

משנה – נגעים פרק י'

(א) הַנִּתְקִים מִטְּמֵאִין בְּשָׁנֵי שְׁבוּעוֹת, וּבְשָׁנֵי סִימָנִים בְּשָׁעֵר צָהָב דֶּק וּבְפִשְׁיוֹן. בְּשָׁעֵר צָהָב דֶּק, לְקוֹי קָצֵר, דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר, אֶפְלוּ אָרוּךְ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, מַה הַלְּשׁוֹן אוֹמְרִים, דֶּק מִקָּל זֶה, דֶּק קֶנֶה זֶה, דֶּק לְקוֹי קָצֵר, אוּ דֶּק לְקוֹי אָרוּךְ. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, עַד שְׁאֵנוּ לְמַדִּים מִן הַקֶּנֶה, גִּלְמַד מִן הַשָּׁעֵר. דֶּק שְׁעָרוֹ שֶׁל פְּלוּגִי, דֶּק לְקוֹי קָצֵר, לֹא דֶּק לְקוֹי אָרוּךְ:

מלשון בני אדם אתה למד, כשאומרים קנה זה דק, מה משמעו, זין לקוי קצר זין לקוי ארוך. ואית ספרים דגרסי, ולא לקוי ארוך, בתמיהה, כלומר שמא לקוי קצר ולא לקוי ארוך: נלמד מן השער – דרך בני אדם כשאומרים על השער שהוא דק, על הלקוי קצר אומרים, ולא על הלקוי הארוך. והלכה כרבי עקיבא:

רע"ב – (א) הנתקים – נגעים שזראש או בזקו, קרויין נתקים. על סם שהשער ניתק ונופל ונושר מחמת הנגע. והנתקים אין מיטמאין בזרבעה מראות כנגע שזמקום שזר, אלא מיטמאין בכל מראות: שזער כהוב – דומה לתזנית זהב: דק לקוי קצר – מה שאמרה תורה וזו שער כהוב דק, משמעותו לקוי קצר: אפילו ארוך – שאין משמעו דק אלא רחוק: מה הלשון אומרים –

(ב) שער צהב דק מטמא מבגס, ומפזר, מבצר, ושללא הפוך, ושללא הפוך, דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר, אינו מטמא אלא הפוך. אומר

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ו'

רבי שמעון, ודין הוא, מה אם שער לבן שאין שער אחר מציל מידו, אינו מטמא אלא הפוך. שער צהב דק ששער אחר מציל מידו, אינו דין שלא יטמא אלא הפוך. רבי יהודה אומר, כל מקום שצריך לומר הפוך, אומר הפוך. אבל הנתק שצאמר בו (ויקרא יג), לא היה בו שער צהב, מטמא הפוך ושלא הפוך:

כהוב לנתק: שאין שער אחר מציל מידו – שאם יש כנגע שתי שערות לבנות, חפילו מלא שערות שחורות אינן מצילות (על השתי) שערות לבנות שלא יטמאו. אבל שער כהוב, אם יש עמו [שתי] שערות שחורות אינו מטמא. והלכה כרבי יהודה:

רע"ב – (ב) מכונס – שתי שערות במקום אחד: מפוזר – אחת במזרח הנגע ואחת במערבו: מבולר – שהשער באמצע הנתק, כמבצר שהוא באמצע העיר: הפוך – שנהפך השער לכהוב מחמת הנתק כגון שהנתק קדם לשער [כהוב]: שאינו הפוך – שקדם שער

(א) הצומח מציל מיד השער צהב ומיד הפשיון, מכנס, ומפזר, מבצר, ושלא מבצר. והמשואר מציל מיד שער צהב ומיד הפשיון, מכנס, ומפזר, ומבצר. ואינו מציל מן הצד, עד שיהא רחוק מן הקמה מקום שתי שערות. אחת צהבה ואחת שחורה, אחת צהבה ואחת לבנה, אינן מצילות:

שיהו שתי שערות הללו רחוקות מן השערות המקיפות את הנתק כשיעור שתי שערות. והשערת שסביב הנתק הן קרוין קמה. וכששערות הללו רחוקות מן הקמה מקום שתי שערות, נחשבות כמבולרות בחוד הנגע: אחת כהובה ואחת שחורה – בכהובה שקדמה לנתק ללא הויא סימן טומאה, אכטריך ליה למימר דאין מאטרפת עם השחורה להכיל מיד שער כהוב ומיד הפשיון. וסתם מהנתיב כר' אליעזר בן יעקב דאמר בסמוך לקמן דשער כהוב שקדם לנתק לא מטמא ולא מציל:

רע"ב – (ג) הצומח מציל – שער שחור שקדמה בנתק, מציל מיד שער כהוב ומיד פשיון. שאם הוחלט בשער כהוב או בפשיון, ולמחו בו שתי שערות שחורות, טהור: בין מכונס – דשתיהן במקום אחד: בין מפוזר – אחת למזרח הנגע ואחת למערבו: והמשואר – שקדמו שתי שערות שחורות הללו לנתק, כגון שכשניתק שער ראשו או זקנו כגרים נשארו בחוד הנתק שתי שערות שחורות: ומבולר – אם הן מבולרות באמצע הנתק, מצילות. אבל [אם] עומדות מן הצד אין מצילות: עד שיהא רחוק מן הקמה – עד

(ד) שער צהב שקדם את הנתק, טהור. רבי יהודה מטמא. רבי אליעזר בן יעקב אומר, לא מטמא ולא מציל. רבי שמעון אומר, כל שאינו סימן טמאה בנתק, הרי הוא סימן טהרה בנתק:

יעקב סבר, טהור דאמר תנא קמא לומר שאינו מטמא אבל אינו מציל. ור' שמעון סבר, טהור ומציל קאמר. ולעיל פסקינן דהלכה כר' יהודה:

רע"ב – (ד) ר' יהודה מטמא – כדתנן לעיל דר' יהודה מטמא הפוך ולא הפוך: ר' אליעזר בן יעקב אומר לא מטמא ולא מציל – ר' אליעזר בן יעקב ור' שמעון לפרושי מלתא דתנא קמא דאמר טהור קאתו, ר' אליעזר בן

(ה) ביעד מגלחין את הנתק, מגלח חוצה לו ומניח שתי שערות סמוך לו, כדי שיהא נפר אם פשה. החליטו בשער צהב, הלך שער צהב וחזר שער צהב, וכן בפשיון, בתחלה, בסוף שבוע ראשון, בסוף שבוע שני, לאחר הפטור, הרי הוא כמות שהיה. החליטו בפשיון, הלך הפשיון וחזר הפשיון.

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ו'

ובן בשער צהב, בסוף שבוע ראשון, בסוף שבוע שני, לאחר הפטור, הרי הוא כמו שיהיה:

דין זה שאמרנו נוהג בין שהחליטו בשער זהב בתחלה כשהוצא אל הכהן, בין שהחליטו בשער זהב בסוף שבוע ראשון, או בסוף שבוע שני, או לאחר הפטור כגון שעמד בעיניו שני שבועות ופטרו ולאחר הפטור נולד שער זהב והחליטו. ובכולהו הלך שער זהב וחזר. או שלא חזר אלא שפשה הגתק. הרי הוא כמו שהיה: החליטו בפשיון – כמו שמפרש בהחליטו בשער זהב כך יש לפרש החליטו בפשיון. והכא בפשיון לא גרסינן בתחילה, שאין הפשיון מטמא אלא אחר הסגר:

רע"ב – (ה) כילד מגלחין את הנתק – בסוף שבוע ראשון (להסגרו) שלא פשה ולא נולד בו שער זהב (כתיב והתגלח): היה מגלח חולה לו – מגלח סביב לנתק, ומניח שתי שערות, דכתיב (ויקרא יג) ואת הנתק לא יגלח, וכי מה יש בו, והלא כבר ניתק השער ונפל, אלא סמוך לנתק לא יגלח, שמשייר סביב לנתק שתי שערות מכל כד, נמצא הנתק מוקף שערות כעטרה: החליטו בשער זהב – ואחר שהחלט בו הלך שער זהב ואחרי כן חזר: וכן בפשיון – שלא חזר שער זהב אלא שפשה. בין כך ובין כך הרי הוא מוחלט כמו שהיה: בתחלה בסוף שבוע ראשון – כלומר,

(ו) שני נתקים זה בצד זה ושטה של שער מפסקת ביניהם, נפרץ ממקום אחר, טמא. משני מקומות, טהור. במה תהא הפרצה, מקום שתי שערות. נפרץ ממקום אחר בגריס, טמא:

מקומות – שאותה שיטה נפרצה למטה ולמעלה ונשארו מאותה שיטה שתי שערות בצמלע: טהור – למזכרות נינהו ומזילות: כמה תהא הפרצה – אם בשני מקומות נפרצו, הוי שיעור הפרצה מקום שתי שערות, דבהכי השיבי השערות שצמלע מזכרות: ואם במקום אחד נפרץ טמא – אפילו נפרץ בגריס, טמא, שאין שער שחור מזכר וכנוס בתוך הנגע, כיון דלא נפרץ בשני מקומות:

רע"ב – (ו) שני נתקים זה בצד זה – שיש בכל אחד בגריס הקלקי, דבנתקים נמי בעינן בגריס, דכתיב נגע הנתק, הקיש נגע לנתק, מה הנגע בגריס, אף נתק בגריס. ואם שני הנתקים מונחים זה אל זה ויש שיטת שער מפסקת בין שני הנתקים וחולקת אותם לשנים כמחילת המפסקת: נפרץ – שער של אותה השיטה: במקום אחד – בסוף שבוע ראשון של הסגר או בסוף שבוע שני או לאחר הפטור: טמא – שהרי פשה הנתק: בשני

(ז) שני נתקין זה לפניו מזה, ושטה של שער מפסקת ביניהם, נפרץ ממקום אחר, טמא. משני מקומות, טהור. במה תהא הפרצה, מקום שתי שערות. נפרץ ממקום אחר בגריס, טהור:

מזכרות לתוכו: משני מקומות, טהור – הפנימי וכל שכן החיצון, שנעשו שניהם נתק אחד ובתוכו שתי שערות שחורות מזכרות: כמה תהא הפרצה – משני מקומות והיא טהור, מקום שתי שערות: נפרץ במקום אחד בגריס טהור – והא לאמרן נפרץ במקום אחד טמא, היינו בפחות מבגריס, אבל מאחר דנפרצה בגריס, אפילו ממקום אחד נעשו שני

רע"ב – (ז) זה לפניו מזה – כגון נתק בגריס הקלקי מרובע, ושיטה של שער מקיפו סביב, וחוז לאותה שיטה מקיף נתק בגריס כל סביבותיה, דהיינו רצועה של נתק ברוחב כעלשה מקפת את השיטה של שער, שזהו שיעור הנתק המקיף השערות המזכרות: נפרץ ממקום אחד טמא – הפנימי שהרי שער שחור בצדו ואינו מזכר לתוכו. אבל החיצון טהור, דהא שתי שערות שחורות

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ו'

הנתקים אחד, ושערות הנשאלות הרי הן מצוללות:

(ח) מי שְׁהִיָּה בוּ נָתַק וּבּוּ שְׁעָר צָהָב, טָמֵא. נוֹלַד לוֹ שְׁעָר שְׁחוּר, טָהוֹר. אִף עַל פִּי שְׁהִלְךְ לוֹ שְׁעָר שְׁחוּר, טָהוֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל נָתַק שְׁטָהַר שְׁעָה אַחַת, אֵין לוֹ טְמֵאָה לְעוֹלָם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כָּל שְׁעָר צָהָב שְׁטָהַר שְׁעָה אַחַת, אֵין לוֹ טְמֵאָה לְעוֹלָם:

שער שחור וטיהרו ואחרי כן הלך השחור, או מה שכנס חזר וניתק, שוב אין לנתק זה טומאה לעולם, אף על גב דקיימו סימני טומאה שלו כגון שער כהוב ופסיון. ולא מיבעיא בהני דכבר טהרו בשער שחור, אלא אפילו פשה אחר שהלך השחור או נולד בו שער כהוב אחר, כיון דטהר הנתק כבר שוב אין לו טומאה: ר' שמעון אומר כל שער כהוב שטהר שעה אחת – כגון האי דהוה קאי בשעה שצא השחור, אין לו טומאה לעולם. אבל אם אחר שהלך השחור נולד בנתק שער כהוב אחר או פשה אחרי כן, טמא, לכל נתק שטהר לא אמרינן. והלכה כחננאל קמא:

רע"ב – (ח) ובו שער כהוב טמא – שער כהוב מטמא בין בתחילה בין בסוף שבוע ראשון בין בסוף שני בין לאחר הפטור: נולד בו שער שחור טהור – אי בלמח לאחר הנתק, אע"פ שאינו מצוללות. ואי במשואר, דוקא במצולל, דרחוק מקמת הראש מקום שתי שערות כדאמרן: אע"פ שהלך לו שער שחור טהור – דכיון דנטהר הכהוב, תו לא מטמא אע"פ שגשך השחור. אבל אם החליטו בפסיון, ובא השחור וטהר הפסיון ואחרי כן הלך השחור, חוזר הפסיון ומטמא. או שפשה וכנס וחזר ופשה, לא אמרינן כיון דנטהר הנתק לא מטמא: כל נתק שטהר שעה אחת – בין שהחליטו בפסיון וכנס, או שצא שער שחור וטיהרו, בין החליטו בשער כהוב ובא

(ט) מי שְׁהִיָּה בוּ נָתַק בְּגָרִים, וְנָתַק כָּל רֵאשׁוֹ, טָהוֹר. הָרֵאשׁ וְהַזְקָן אֵין מְעַבְבִין זֶה אֶת זֶה, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מְעַבְבִין זֶה אֶת זֶה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדִין הוּא, מָה אִם עוֹר הַפָּנִים וְעוֹר הַבֶּשֶׂר שֵׁישׁ דְּבָר אַחַר מִפְּסִיק בֵּינֵיהֶם, מְעַבְבִין זֶה אֶת זֶה. הָרֵאשׁ וְהַזְקָן שְׁאֵין דְּבָר אַחַר מִפְּסִיק בֵּינֵיהֶם, אֵינוּ דִין שֵׁיעֲבֹבוּ זֶה אֶת זֶה. הָרֵאשׁ וְהַזְקָן אֵין מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה, וְאֵין פּוֹשִׁין מִזֶּה לְזֶה. אֵיזָה הוּא זָקוּ, מִן הַפָּרָק שֶׁל לְחֵי עַד פִּיקָה שֶׁל גְּרִגְרָת:

הבהרת מעכב פריחת הבהרת: אין מצטרפין זה עם זה – במקום שהראש והזקן מתחברים זה עם זה, אם נולד חזי גרים בזה וחזי גרים בזה, אין מצטרפין: ואין פושין מזה לזה – דאם יש נתק כגרים בראש סמוך לזקן, ולסוף שבוע ראשון או לסוף שבוע שני או לאחר הפטור פשה בזקן, לא חשיב פסיון: מן הפרק של לחי – העליון. מותח חוט מאוזן לאוזן, כל שמן החוט ולמעלה זהו הראש, וכל שמן החוט ולמטה זה הזקן: פיקה של גרגרת – ראש השיפוי כובע והבשר המקיף צשיפוי כובע מחוץ, קרוי פיקה:

רע"ב – (ט) וניתק כל ראשו – שפרא הנתק בכל הראש. בין שהחלט בשער כהוב בין שהחלט בפסיון: טהור – דבכולהו פריחה מטהרת. ומנין שהפריחה מטהרת בראש, דכתיב (ויקרא יג) ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא הזקן מנין, תלמוד לומר ואיש, לרבות את הזקן והבא כולו נתק בתחלה אינו טהור, כשם שהבא כולו לבן בתחלה אינו טהור בבהרת: אין מעבבין זה את זה – אם היה בראש נתק כגרים ואחר כך ניתק כל הראש אע"פ שלא ניתק הזקן, טהור. וכן כשפרח בזקן ולא פרח בראש, טהור, לאין מעבבין זה על זה. דכל שראוי ליטמא בנגע

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ו'

(י) הקרחת והגבחת מטמאות בשני שבועות, בשני סימנים במחיה ובפשיון. איזו היא קרחת, אבל נשם, סך נשם, מכה שאינה ראויה לגדל שער. איזו היא קרחת, מן הקדקד השופע לאחוריו עד פיקה של צואר. איזו היא גבחת, מן הקדקד השופע לפניו עד פנגד שער מלמעלה. הקרחת והגבחת אינן מצטרפות זו עם זו, ואינן פושות מזו לזו. רבי יהודה אומר, אם יש שער ביניהן, אינן מצטרפות. ואם לאו, הרי אלו מצטרפות:

רע"ב – (י) הקרחת והגבחת – שתייהן כראש אלא שמיפוע קדקוד ולאחוריו קרוי קרחת, שמיפוע קדקוד כלפי פניו קרוי גבחת, כדתנן בסמוך. ואינס כנתקיס, שהנתק חוזר ומגדל שער, והקרחת והגבחת אינן חוזרין ומגדלין שער: מיטמאות בשני שבועות – דכתיב (ויקרא יג) כמראה לרעת עור בשר, מה עור בשר בשני שבועות, אף כאן בשני שבועות: במחיה ובפשיון – דכתיב (סם) לרעת פורחת היא בקרחתו. לרעת, מלמד

שמיטמאה במחיה. פורחת, מלמד שמיטמאה בפשיון. היא, מלמד שאינה מיטמאה בשער לבן: נשם – סם שהאוכלו אינו מגדל שער, והסך בו אינו מגדל שער: מכה שאינה ראויה לגדל שער – כגון מכה גדולה שהבשר נעשה ללקח: פיקה של צואר – היא חוליא הראשונה של צואר: ואין פושות מזו לזו – מקרחת לגבחת ומגבחת לקרחת: אם יש שער – מפסיק ביניהן בין קרחת לגבחת. ואין הלכה כר' יהודה:

גמרא – נדה דף כד' ע"ב

תנו רבנן בת ג' שנים מתקדשת בביאה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בת ג' שנים ויום אחד מאי בינייהו אמרי דבי רבי ינאי ערב ראש השנה איכא בינייהו ורבי יוחנן אמר ל' יום בשנה חשובין שנה איכא בינייהו מיתיבי בת ג' שנים ואפי' בת שתי שנים ויום אחד מתקדשת בביאה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בת שלשה שנים ויום אחד בשלמא לרבי יוחנן כי היכי דאיכא תנא דקאמר יום אחד בשנה חשוב שנה הכי נמי איכא תנא דאמר ל' יום בשנה חשובין שנה אלא לר' ינאי קשיא קשיא:

רש"י על הגמרא

מכי איקלע חשיבות שנה בשנה שליטת לרבי מאיר הויא צת ביאה ניחא ורע"ג דאמר רבי יוחנן ל' יום והכא קתני יום אחד תנאי היא צפרק ארבעה ראשי שנים (ר"ה דף י) דאיכא למ"ד יום אחד בשנה חשוב שנה ואיכא למאן דאמר כו': אלא לרבי ינאי – דאמר לר"מ עד סוף שנה שליטת לאו צת ביאה היא קשיא:

ערב ראש השנה – של שנה רביעית לרבי מאיר גופיה לא הוי צת ביאה עד יום אחרון של שליטת דהוא ערב ראש השנה ולרבנן עד למחר דמיקלע יום ראשון רביעית: שלשים יום איכא בינייהו – לרבי מאיר מכי איקלע שלשים יום בשנה שליטת הויא צת ביאה ולרבנן עד דמיקלע שנה רביעית ואיכא בינייהו טובא: בשלמא לרבי יוחנן – דאמר

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ו'

זוהר – אמור דף צד' ע"ב

בְּהַאי יוֹמָא, תִּלְתִּי סְעוּדָתָאן בְּעֵינֵין בְּגֵי מַלְכָּא, לְזַמְנָא, וְלִסְדְרָא פְתוּרֵי. בְּגֵין יְקָרָא דְמַלְכָּא, כְּמָה דְאֻקִּימְנָא. וְכַד אֲזַדְמֵן בֵּיה חֲנָא, אוּ זְמָנָא, לֹא יִסְדֵּר בַּר נֶשׁ תְּרֵי פְתוּרֵי בְּכָל סְעוּדָתָא, חַד לְשַׁבְתָּא, וְחַד לְאוֹשְׁפִיזָא, בְּגֵין דְכְּתִיב, (שְׁמוּאֵל ב ט) עַל שְׁלַחַן הַמֶּלֶךְ תִּמְיֵד הוּא אוֹכֵל, סְפוּקָא הוּא בְּפִתוּרָא דְמַלְכָּא, לְהַהוּא אוֹשְׁפִיזָא דְאֲתִיָּא לִיה. וְעַל דָּא בְּעֵי בַר נֶשׁ לְסְדוּרֵי פְתוּרָא שְׁלִימָא לְמַלְכָּא, וְהוּא יְהִיב מִינֵיה לְאוֹשְׁפִיזָא:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, סְעוּדָתָא תְּלִיתָא דְשַׁבְתָּא, כַּד אֶעְרַע בֵּיה אוֹשְׁפִיזָא, שְׁבָקִין לִיה אוּ לֹא שְׁבָקִין לִיה, אִי לֹא שְׁבָקִין לִיה, אֲשַׁתְּכַח אוֹשְׁפִיזָא דְחֲתִיָּא מִפְתוּרָא דְמַלְכָּא, אִי שְׁבָקִין לִיה, אֲשַׁתְּכַח פְּגִימוֹ בְּסְעוּדָתָא דְמַלְכָּא: אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי, לְמַלְכָּא דְאֶעְרַע בֵּיה אוֹשְׁפִיזָא, וְנָטִיל מִיכְלָא מִקַּמֵּיה, וְסָלְקָא לְאוֹשְׁפִיזָא, אֲשַׁתְּכַח אָף עַל גַּב דְמַלְכָּא לֹא אָכַל עִמֵּיה, מִמִּיכְלָא דְמַלְכָּא קָא אָכִיל, וּמַלְכָּא יְהִיב לִיה לְמִיכָל. וְכַל דָּא, בְּגֵין דְהוּא אוֹשְׁפִיזָא דְמַלְכָּא. וּבְבֵי רַב הַמְנוּנָא סָבָא, לֹא חֲיִיטֵי לְאוֹשְׁפִיזָא בְּשַׁעֲתָא דָּא, וּלְבַתֵּר מְסַדְרֵי פְתוּרָא לְאוֹשְׁפִיזָא:

בְּהַאי יוֹמָא מְלוּלָא אָסִיר, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה נח) מִמְצוֹא חֲפָצָךְ וְדַבַּר דְבָר, וְתַנְן חֲפָצָךְ פְּתִיב, בְּגֵין דְהַאי יוֹמָא כָּל מְהִימְנוּתָא אֲתַקְשֵׁר בֵּיה:

הלכה – הרמב"ם הלכות שבת פרק י'

(כב) המשלח כלבים כדי שיעודו צבאים וארנבים וכיוצא בהן וברח הצבי מפני הכלב והיה הוא רודף אחר הצבי או שעמד בפניו והבהילו עד שהגיע הכלב ותפשו הרי זה תולדת הצד וחייב וכן העושה כדרך הזו בעופות:

(כג) צבי שנכנס לבית ונעל אחד בפניו חייב נעלוהו שנים פטורין אם אין אחד יכול לנעול ונעלוהו שנים חייבין ישב אחד על הפתח ולא מלאהו וישב השני ומלאהו השני חייב ישב הראשון ומלאהו ובא השני וישב בצדו אף על פי שעמד הראשון והלך לו הראשון חייב והשני לא עשה כלום ומותר לו לישב במקומו עד הערב ולקח הצבי למה זה דומה לנועל ביתו לשמרו ונמצא צבי שמור בתוכו שלא עשה כלום נכנסה לו צפור תחת כנפיו יושב ומשמרה עד שתחשך ומותר:

(כד) הצד צבי זקן או חוגר או חולה או קטן פטור המפרק בהמה חיה ועוף מן המעודה פטור הצד חיה ועוף שברשותו כגון אווזין ותרנגולין ויוני עלייה פטור הצד דבר שאין במינו צידה כגון חגבים חזיזין צרעין ויתושין ופרעושין וכיוצא באלו הרי זה פטור:

(כה) רמשים המזיקין כגון נחשים ועקרבים וכיוצא בהן אע"פ שאינן ממייתין הואיל ונושכין מותר לצוד אותם בשבת והוא שיתכוין להנצל מנשיכתן כיצד הוא עושה כופה כלי עליהן או מקיף עליהן או קושרן כדי שלא יזיקו:

לע"ז:

זאב ואיים בן שרה, גר גבריאל בן סוזן, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.